

Ενότητα 2η – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Είδη προφορικού και γραπτού λόγου

Η γλωσσική επικοινωνία διακρίνεται σε προφορική και γραπτή. Ο προφορικός λόγος διαφέρει σε πολλά σημεία από το γραπτό, είναι όμως ισάξιοι ως τρόποι επικοινωνίας.

Προφορικός λόγος Ο προφορικός λόγος χρησιμοποιείται καθημερινά, σε διάφορες περιστάσεις: όταν μιλάμε με τους γονείς και τους φίλους μας, στο σπίτι και στο σχολείο, στο ραδιόφωνο, στην τηλεόραση, ακόμη και σε συζητήσεις μέσω υπολογιστή.

Χαρακτηριστικά του προφορικού λόγου: • είναι άμεσος, αυθόρμητος και απροσχεδιαστος • χαρακτηρίζει τη διαπροσωπική επικοινωνία • είναι εφήμερος, στιγμιαίος και έχει μικρή διάρκεια • παρουσιάζει προχειρότητα στην έκφραση, διακοπές, επαναλήψεις, δισταγμούς, διορθώσεις, φράσεις και προτάσεις ανολοκλήρωτες, π.χ. Θα μπορούσατε, εεε, μπορείτε να μου δώσετε το κόκκινο... ναι, αυτό! • χαρακτηρίζεται από συχνή χρήση λέξεων ασαφούς σημασίας: κάτι, κάποιος, πράγμα, μέρος κ.λπ. • χαρακτηρίζεται από σύντομες φράσεις • συνήθως ο πομπός και ο δέκτης επικοινωνούν την ίδια χρονική στιγμή και συχνά βρίσκονται στον ίδιο χώρο, οπότε εκτός από τις λέξεις χρησιμοποιούν και συμπληρωματικά στοιχεία όπως χειρονομίες, εκφράσεις του προσώπου, κινήσεις του σώματος, βλέμματα

Χαρακτηριστικά του γραπτού λόγου: • είναι προσχεδιασμένος και οργανωμένος, καθώς ο συγγραφέας έχει χρόνο στη διάθεσή του να σχεδιάσει, να διορθώσει και να επιμεληθεί το κείμενό του • χαρακτηρίζει την επίσημη επικοινωνία • παρουσιάζει συνοχή, καθώς περιέχει ποικιλία μεταβατικών λέξεων και φράσεων, π.χ. την ίδια στιγμή, εντούτοις, μολονότι • χαρακτηρίζεται από μεγάλες περιόδους και προτάσεις, που εκφράζουν ολοκληρωμένα νοήματα, π.χ. Πολύ συχνά οι διατροφικές οδηγίες απεικονίζονται με τη μορφή τριγώνου ή πυραμίδας, η βάση της οποίας αναφέρεται σε τρόφιμα που θα πρέπει να καταναλώνονται πολύ συχνά και η κορυφή σε τρόφιμα που θα πρέπει να καταναλώνονται σπάνια με τα υπόλοιπα τρόφιμα να καταλαμβάνουν ενδιάμεσες θέσεις. • χαρακτηρίζεται από επιμελημένες εκφράσεις και φροντισμένο λεξιλόγιο • έχει διάρκεια και αυτονομία, επειδή δεν εξαρτάται από το χώρο και το χρόνο • συντελεί στη διάδοση των γνώσεων και στην ανάπτυξη των τεχνών και των επιστημών.

Γλωσσική ποικιλία – Μέσο και περίσταση επικοινωνίας

Όταν μελετούμε τον προφορικό ή το γραπτό λόγο αναζητούμε

τον πομπό:	το δέκτη:	το σκοπό:	το μήνυμα:
ποιος μιλάει	σε ποιον	για ποιο σκοπό	ποιες πληροφορίες

Η παράγραφος

Η παράγραφος είναι σημαντικό στοιχείο για την οργάνωση ενός κειμένου.

• Έχει αυτονομία, αφού αναπτύσσουμε σε αυτή ένα θέμα (μια πληροφορία, μια ιδέα), ταυτόχρονα όμως συνδέεται με την επόμενη παράγραφο και όλες μαζί αποτελούν ένα κείμενο. • Είναι και η ίδια ένα κείμενο ενιαίο με αρχή, μέση και τέλος. Η δομή της θυμίζει τη δομή της έκθεσης:

Παράγραφος:	1. Θεματική πρόταση	2. Σχόλια και λεπτομέρειες	3. Κατακλείδα
Έκθεση:	1. Πρόλογος	2. Κυρίως θέμα	3. Επίλογος

• Στην αρχή της παραγράφου βρίσκεται η **θεματική πρόταση**-σύντομη σαφής περίοδος που εκφράζει και την κύρια ιδέα της παραγράφου, και που συνήθως είναι μια διαπίστωση ή μία άποψη άποψη. Ακολουθούν οι **λεπτομέρειες**, ένα σύνολο σκέψεων τις οποίες εκθέτουμε προκειμένου να στηρίξουμε την κύρια ιδέα της θεματικής περιόδου. Η παράγραφος τελειώνει με την **πρόταση-κατακλείδα**, η οποία συνοψίζει όσα έχουν γραφεί σχετικά με την κύρια ιδέα της παραγράφου. Κάποιες φορές η κατακλείδα παραλείπεται.

• Κάθε παράγραφος δίνει μία βασική πληροφορία, περιέχει όμως και άλλες πληροφορίες.

• Η κάθε παράγραφος πρέπει να ξεχωρίζει από την άλλη, γι αυτό αφήνουμε **περιθώριο** στην αρχή κάθε παραγράφου.

• Το εσωτερικό της παραγράφου έχει συνοχή που επιτυγχάνεται με τις κατάλληλες συνδετικές λέξεις (δηλώνουν αντίθεση, επεξήγηση, συμπέρασμα, παράδειγμα κ.λπ.).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Στις παρακάτω προτάσεις:

α. Να βρείτε τη **δομή** των παραγράφων (Θεματική πρόταση,λεπτομέρειες,κατακλείδα)(υπογρ.-μπλε)

β. Να υπογραμμίσετε τις **συνδετικές λέξεις** που συνδέουν τις προτάσεις στο εσωτερικό καθε παραγράφου (με κόκκινο χρώνα) και να γράψετε τι δηλώνουν

(επεξήγηση,παράδειγμα,συμπερασμα,αντίθεση,χρόνος,πρόσθεση,έμφαση...)

1).Για τις ανάγκες της βιβλιοθήκης ζητούνται μαθητές που θα αναλάβουν τη θέση του βιβλιοθηκάρου. Θα φροντίζουν για την ταξινόμηση των βιβλίων με τη βοήθεια καθηγητών και θα ετοιμάζουν τις ειδικές κάρτες για όσα παιδιά γίνουν μέλη της βιβλιοθήκης και πάρουν βιβλία. Ακόμα, θα καταγράφουν όσα βιβλία δανείζονται οι συμμαθητές τους και θα ελέγχουν τα βιβλία που επιστρέφονται. Μέσα στο ευχάριστο περιβάλλον της βιβλιοθήκης, ανάμεσα σε τόμους λογοτεχνίας κι επιστημονικής φαντασίας, εγκυκλοπαίδειες κι επιστημονικά βιβλία, οι βιβλιοθηκάριοι μπορούν τώρα να ψυχαγωγούνται και να βοηθήσουν τους συμμαθητές τους να ψυχαγωγηθούν.

2).Η τίγρη είναι καλή αλλά και αυστηρή μητέρα-δασκάλα. Ακόμα και την ώρα του παιχνιδιού και της ξεκούρασης παρακολουθεί τα μικρά της, τα συμβουλεύει και, αν χρειαστεί, τα μαλώνει. Μόλις γίνουν ενός έτους, αρχίζει να τα διδάσκει την τέχνη του κυνηγιού σε τρία βήματα: πρώτα βρίσκουμε το θήραμα από μακριά, μετά το πλησιάζουμε αργά αργά και αθόρυβα και τέλος ορμάμε και χώνουμε τα δόντια στο λαιμό του για να το σκοτώσουμε αμέσως. Τα τιγράκια εξασκούνται κυνηγώντας το ένα το άλλο!

3) Δεν ήξερα πώς ν' αρχίσω το μάθημα των γαλλικών. Σκέφτηκα πως το καλύτερο θα ήταν, για να κάνω τα παιδιά να ενδιαφερθούν για το μάθημα, να τους μιλήσω πρώτα για τη Γαλλία. Την έδειξα λοιπόν στο χάρτη που ήταν κρεμασμένος στον τοίχο. Ύστερα άνοιξα ένα λεύκωμα με τοπία και μνημεία του Παρισιού που είχα πάρει μαζί μου στο σάκο. Μίλησα στα παιδιά για τον πολιτισμό της Γαλλίας. Τους είπα πως αποτελεί έναν από τους στύλους του δυτικού πολιτισμού καθώς και τι χρωστούν οι λαοί στη Γαλλική Επανάσταση. Τέλος, έκανα ό,τι μπορούσα για να κινήσω το ενδιαφέρον τους. Η μέθοδος αυτή είχε επιτυχία.

4).Αναντίρρητα, η τεχνολογία επέφερε κοσμογονικές αλλαγές στον πολιτισμό και αποτέλεσε ευλογία για τον άνθρωπο. Είναι αλήθεια ότι μετέτρεψε την εργασία, χάρη στα μέσα που εξασφάλισε, από επίμοχθη και επώδυνη σε άκοπη και απλή διαδικασία. Παράλληλα, απομάκρυνε το φάσμα της πείνας από ένα μεγάλο τμήμα της ανθρωπότητας και απάλλαξε τον άνθρωπο από την ασφυκτική κυριαρχία της φύσης. Αξίζει, επίσης να παρατηρηθεί ότι με τη συνδρομή της τεχνολογίας ανάπτυξης τα πολιτιστικά αγαθά αποτελούν πλέον πλήγμα των περισσότερων ανθρώπων του πλανήτη. Αβίαστα, λοιπόν, συνάγεται το συμπέρασμα ότι τα παραπάνω στοιχεία, χωρίς να εξαντλούν τον πίνακα των προσφορών της τεχνολογίας προς τον άνθρωπο, δικαιώνουν το χαρακτηρισμό της ευλογίας που της αποδίδεται.

5)Το περιοδικό μας "βγαίνει" πρώτα στο INTERNET, φιλοξενούμενο στον τόπο του σχολείου μας στο Διαδίκτυο. Έτσι το περιοδικό μας έχει τα πλεονεκτήματα της on-line επικοινωνίας και πληροφόρησης, που σημαίνει ότι γράφεται, διορθώνεται και εμπλουτίζεται σταδιακά, έως ότου φτάσει στην τελική του μορφή στο τέλος του σχ. έτους, οπότε θα εκδοθεί και με την παραδοσιακή έντυπη μορφή.

6)Πρόπερσι που φοιτούσα σ' ένα Γυμνάσιο της επαρχίας μάς είχε έρθει ένας νέος φιλόλογος με πολλή όρεξη για δουλειά. Αγαπούσε πολύ το σχολείο και τους μαθητές και βλέπαμε ότι ήθελε να γνωρίσει όχι μονάχα τους κατοίκους του τόπου και τα ζητήματά τους, αλλά και καθετί που είχε συμβεί στον τόπο από παλιά. Με λίγα λόγια, ήταν ένας ζωντανός και αξιαγάπητος άνθρωπος και οι εντόπιοι αμέσως τον αγάπησαν.

7)Ξάφνου, το πρόσωπό του φωτίστηκε: έβαλε το χέρι του στην τσέπη και τράβηξε το κουτάκι όπου κρατούσε αιχμαλωτισμένο το τριζόνι. Άνοιξε το καπάκι κι ακούμπησε το έντομο στο θρανίο του. Το τριζόνι, ενθουσιασμένο που γλίτωσε απ' τη φυλακή του, άρχισε να προχωρεί, μα ο Τομ το τσίγκλησε* με μια καρφίτσα, αναγκάζοντάς το ν' αλλάξει διεύθυνση και δείχνοντάς του ότι έπρεπε να υπακούσει. Ο Τζόε οπλίστηκε με τη σειρά του με μια καρφίτσα και βάλθηκε να βοηθάει την εκπαίδευση του φυλακισμένου. Μεμιάς, το παιχνίδι έγινε συναρπαστικό.

* τσιγκλώ: κεντώ, πειράζω ζώο με κάτι αιχμηρό